

Buskerudbyen Jordvernallianse
v/leder Kirsti Marie Lager Lyngås
Rotuveien 9
3409 Tranby
e-post: buskerud@jordvern.no

Vestre Viken
Wergelandsgate 10
3040 Drammen

Hokksund, 6.mai 2013

HØRINGSUTTALELSE - VESTRE VIKEN HF/UTVIKLINGSPLAN

Buskerudbyen Jordvernallianse viser til Utviklingsplan for Vestre Viken HF som er lagt ut på offentlig høring med frist 10. mai 2013.

Jordvernalliansen har merket seg at dette er en høring for de ulike strukturelle alternativene, og at man derfor vil ta stilling til lokalisering i idefasen vinteren 2013/2014.

I foretaksmøte 28. mars 2012 fikk Vestre Viken HF en del konkrete føringer. Det skal gjøres reelle konkrete vurderinger av lokaliseringer, både i forhold til pasientenes behov, tilgjengelighet, brukbar eksisterende bygningsmasse, klima, miljø og økonomi. De aktuelle lokaliseringalternativene skulle også følge av utviklingsplanen på en slik måte at de ulike lokaliseringalternativene kunne være med videre til ide og konseptfase, i den grad utviklingsplanen ikke ga entydige avklaringer på hvilke alternativer som er aktuelt å gjennomføre. Buskerudbyen Jordvernallianse sine bemerkninger er naturlig nok knyttet til miljø. Vi mener utviklingsplanen burde inneholde mer utfyllende miljømessige vurderinger rundt tomtevalg og ikke bare at det kreves 250 000 m².

GENERELL KOMMENTAR

Vern av matjord, både dyrket og dyrkbar mark, må være et overordnet kriterium i all arealplanlegging. Stortinget vedtok i fjor en ny landbruks- og matmelding som sier at det skal produseres mer mat i tråd med befolkningsveksten, både av etiske hensyn og av hensyn til matvaresikkerhet.

Gjennom FN-konvensjonen har hver stat forpliktet seg til å sørge for matvaresikkerhet til sine innbyggere. 1000 millioner mennesker sulter hver dag. Vi har en moralsk og etisk forpliktelse til å brødfø egen befolkning. FNs egen matvareorganisasjon FAO, mener verdens matvareproduksjon må økes med 70 % innen 2050 for å brødfø verdens befolkning. FAO har gjentatte ganger pekt på viktigheten av at et land i størst mulig grad må være selvforsynt med mat, og anbefaler ingen å gjøre seg avhengig av verdensmarkedet. Skal vi klare det, må vi ta vare på matjorda og faktiske øke matjordarealet. Nedre del av Buskerud har noe av landets beste matjord og naturgitte fortrinn til å produsere mat. Utbyggere som skal utforme planer for arealbruken, har et stort forvalteransvar fordi den beste matjorden finnes i og rundt bygene og tettstedene.

I denne sammenheng ønsker vi å peke på «Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging» som sier følgende:

Punkt 3.2 . « Det bør tilstrebes klare grenser mellom bebygde områder og landbruks-, natur- og friluftsområder».

Punkt 3.3 «Utbyggingsmønster og transportsystem bør utformes slik at en unngår omdisponering av store, sammenhengende arealer med dyrket eller dyrkbar mark av høy kvalitet»

De samme retningslinjene sier videre i punkt 3.3 «En bør unngå nedbygging av særlig verdifulle naturområder.»

Retningslinjene sier helt tydelig at store sammenhengende arealer med verdifull dyrka mark skal ivaretas. **Vi mener det i idéfasen bør sterkt vektlegges at det ikke skal tas i bruk dyrket mark.**

Jordvern hensynet skal også styrkes og klargjøres i de nye Statlige retningslinjene som er en vidreføring av Rikspolitiske retningslinjene.

Vi har registrerer at det i media er lansert «sykehustomter» i flere store sammenhengende jordbruksområder. Men jordvernet kan ikke vike for utbyggingsforslag med argumenter om at det er «samfunnsmessig lønnsomt». **Produksjon av mat må tvert i mot sies å være det viktigste samfunnshensyn vi må ha.** Nedbygging av matjord er irreversibel og fratår fremtidige generasjoner en ressurs som er svært begrenset i Norge.

- I Norge er 3 % av arealet egnet til jordbruk, men kun 1 % er egnet til matkorn- eller grønnsaksproduksjon. Den beste matjorda ligger typisk i sentrale strøk, nettopp fordi man i tidligere tider har bosatt seg der for å skaffe seg mat. Det er også derfor den beste matjorda er mest utsatt for nedbygging.
- Generelt viser det seg at begynner man først å bygge i et jordbruksområde, følger det ofte annen nedbygging og ytterligere arealtap med. Drammensregionen og Buskerudbyen har nå et stort utbyggingspress pga befolkningsveksten og presset på matjorda er stort.
- Nydyrking av skog i andre områder av landet for å erstatte de tapte arealene, vil ikke gi tilsvarende kvalitetsjord som den jorda som bygges ned. Andelen matkornjord vil forsette å minke og avlingsmengden produsert per dekar, vil være svært mye lavere på nydyrket jord.
- Oppdyring av marginal jord ved å tilkjøre god jord fra nedbyggingsarealer, vil aldri kunne erstatte den sentrale gamle dyringsjorda. De naturgitte grunnforholdene er ikke av samme kvalitet i periferi som i sentrale jordområder.
- Likeledes vil det ta flere 10-år å oppnå det samme avlingsnivå som før på denne jorda fordi transport og flytting av jord ødelegger jordstrukturen.
- Det er også svært små egne områder til å ta imot slik «flyttbar» jord fordi det meste av slik egne jord allerede er oppdyrka.
- Det tar 2000 år og lage 10 cm matjordlag.

Det har vært et økt fokus på jordvern de senere år. EU arbeider intenst med å styrke jordvernet. I Norge er de første skritt tatt i form av at jordvernet er styrket i plan- og bygningsloven.

Ny plandel i plan- og bygningsloven trådte i kraft 2009. For å fremme bærekraftig utvikling, skal Kongen i statsråd hvert fjerde år fremme forventninger til kommunal og regional planlegging. I det første forventningsdokumentet som ble vedtatt i juni 2011 heter det:

«Regjeringen forventer at:

fylkeskommune og kommunene tar hensyn til landbruksarealer og kulturlandskapet, og bidrar til at de nasjonale jordvernmålene nås ved å begrense omdisponering av de mest verdifulle jordressursene og redusere oppsplitting av verdifulle arealer».

SPESIELT FOR NYTT SENTRALSYPKEHUS

Utviklingsplanen for Vestre Viken HF er først og fremst ment å gi svar på andre spørsmål enn lokalisering. Vårt innspill må derfor sees i sammenheng med punkt 21 i utviklingsplanen som omhandler at det kreves 250.000 m2 tomt til nytt sykehus.

Et «matregnskap» for det tilsvarende arealet med korn vil se slik ut.

- grovt sett kan man si at 1 dekar (1000 m2) hvor det produseres matkorn, gir nok mel til 1000 brød, - dvs 1 brød per 1 m2. På dette arealet vil det med andre ord kunne produseres nok matkorn til over 250.000 brød - hvert år i all fremtid!
- Statistisk Sentralbyrå opererer med et gjennomsnittlig årsforbruk på 57 brød per person. Tomten på 250000 m2, dekker i så fall årsforbruket av brød til 4385 personer.

Buskerudbyen Jordvernallianse er opptatt av at et nytt sykehus kommer på plass, og er enig i at dette er et viktig samfunnsmessig prosjekt.

Dersom et nytt område blir åpnet opp som følge av et nytt sykehusbygg, kreves en ny og annen infrastruktur. Det fører også til et generelt økt utbyggingspress. Konsekvensen blir et mye større arealforbruk enn de 250.000 m2 som selve lokalisering av sykehusbygget legger beslag på.

Vi mener derfor at lokalisering av nytt sykehus må sees i sammenheng med annen utbygging som kommer i kjølevannet av et sykehus. Det må tenkes nytt når det gjelder plassering, slik at minst mulig av den verdifulle matjorda går tapt. Det finnes store arealer med «ikke-dyrket» mark å ta av.

Et nytt sentralsykehus står tidligst ferdig 2025, og skal vare langt frem i tid. Vi mener det er viktig å ikke se seg blind på infrastruktur som ligger der i dag. **Her finnes det muligheter for å tenke innovativt, slik at store utbyggingsprosjekter midt i «matfatet» unngås.**

Vi ber Vestre Viken HF ta med seg disse argumentene videre i idéfasen.

Med vennlig hilsen
Buskerudbyen Jordvernallianse

Kirsti Marie Lager Lyngås, sign.
leder
e-post: buskerud@jordvern.no

Anders Thorruud, sign
styremedlem